

Torun' 1763.

**EXEQVIAS
VIRI
CLARISSIMI DOCTISSI-
MIQVE
IACOBI ZABLERI**

GYMN. THORVNENS. PROF.

PVBL. ORDINARIII

PER ANNOS QVINQVE ET TRIGINTA

OPTIME MERITI

AD DIEM VIII. KALEND. FEBR. RITE HABENDAS

PVBLICE INDICVNT

SIMVLQVE

STVDIOSAE IVVENTVTI MEMO-

RIAM EIVS COMMENDANT.

scripsit Centnerus

PROFESSORES GYMNI. THORVN.

THORVNII

IMPRIMEBAT IO. CHRISTOPH. IVNGMANN, NOBIL. SENAT. ET GYMNI. TYPOGR.

Si quid est, o charissimi ciues, in conseruata rei oculis subductae memoria, ad leuandum dolorem remedii, quod omnes sentimus quam sit uerissimum, si praeceptorum grata semper seruanda est memoria, utpote quibus unicum hoc pretium rependere pro laboribus eorum licet, et si quid in flectenda hominum uoluntate singularis habent, ut certo habent, exempla proborum: grauiissimae profecto nobis, uobisque, rationes sunt, duplicem illam iacturam, quam breui tempore fecimus, uirorum de re nostra scholastica optime meritorum, alterius quidem iuuenis adhuc, sed scientia senis, desideratissimi eheu OEDERI! alterius sibi satis equidem uita usi, satisque senis, in auditoribus tamen suis utiliter reiuuenescentis, et Gymnasio nostro forte minus opportune mortui, IACOBI ZABLERI, uiri professoris per quinque et triginta annos indefessi, cuius funus uobis nunc indicimus, et lugendi, et, dum satis luximus, dum defleuimus satis, mitigandi etiam, rerum a uiris his gestarum iugunda memoria, numquam uobis, numquam profecto et nobis, deponenda.

Dedit exemplum, illudque illustre satis, beatus Rector noster, cuius tota uita pia laboriosissimaque fuit, qua ratione, quibus praeclaras discendi facultates concessit sapientissimum Numen, licet non multum processerint aetate, doctrina tamen scientiaque, quod utinam uobis bono haec dicamus, longius prouehi, atque adeo uirtute annos praeuerrere possint. Hoc ut imitaremini, autores uobis in funere eius fuimus et sumus etiamnum: quo enim pulchrius efflorescit ingenium, eo celerius saepe marcescit, eo igitur magis allaborandum his talibus est, ut ne praeterlabi inutiliter aetatem sinant, sed Deo et patriae, quantum licet, emolumento sint.

Sed aliud nunc habetis in re alia, illudque non minus clarum, intellecturi ex uita collegae nostri, quomodo in maximis uitae discriminibus, fluctibusque, quibus mortales saepe exponimur, decurrere nihilo minus impigre et indefesse possimus, et quo acrius instant res aduersae, eo audentius contra ire, meminisseque illius semper debeamus: litterarum radices amaras quidem esse, at fructus earum dulces. Fuit enim pius beatusque senex noster per uaria discrimina rerum, hisque iactatus non succubuit, sed animo laeto hilarique et Deo confidenti, quo erat semper, feliciter ea superauit, usque dum in ciuitate nostra, benignissima Hungarorum matre, quod peculiari scripto, multisque exemplis, probatum dedit *Io. Georg. Lippischius* Vngarus, nostrique cognatus, tranquilliorē uitam ageret.

Natus uero est Bartae in comitatu Saaroensi A. R. S. CIO IOC LXX III idus April. patre uiro max. reuerendo IACOBO ZABLERO eius loci pastore et diuerforum comitatum in sup. Vngaria superintendente, ut qui eum suscepit ex generos. MARGARETHA SPLENIANA, generos. ICtiff. ELIAE SPLENIIRosenbergensis iudicii, nec non, ut fert illic locorum stilus curiae, tabulae Regiae Tauernicalis assessoris filia. Hic quum nondum annum aetatis quartum exegisset, parens optimus, adempto ~~Bartfensibus~~ oratorio, in exilium ire iussus, Vratislauiam primum deinde Haganoam in Saxonia, ad cognatos concessit. Est enim haec ciuitas gentis ZABLERIANAE auita sedes, unde Leutschouiam euocatus PETR. ZABLERVS, nostri proauus, ecclesiarum eius regionis Superintendens, binae stirpis parens exstitit, *Leutschouianae* nimirum atque *Bartfensis*. Huius stator *Iacobus Zablerus* Senator Bartfensis, filium habuit cognominem, a quo ortus est noster ipse quoque Iacobus,

Haganoam igitur quum se sequi cum liberis coniugem permouisset parens, noster quinquennis, patrium solum uertens, biennium ibidem exegit, eoque finito, Muhlbergam ad Albim cum suis se contulit, ubi Archidiaconi munere fungebatur parens, usque ad annum CIO IOC LXXXII. Prospexerat ita uitae necessitatibus Deus, posueratque noster inibi tirocinia litterarum feliciter usque ad annum aetatis tertium decimum: at multis hic simul calamitatibus, ob pestilentiae luem, expositi erant omnes: quare, mutata rerum facie in Vngaria, dicto anno in patriam a Bartfensibus reuocatus parens remigravit, quo facto noster, Eperiesinum, studiorum continuandorum gratia, A. R. S. CIO IOC LXXXIII. missus, usus ibidem est praeceptoribus *Dubowski* et *Sappbun*, collegii illustris, illo quidem poeseos, hoc oratoriae, professoribus. Breuis tamen et haec com-

moratio erat. Eperiessino enim a Caesarianis recepto, traditus est Bartfae *Adami Gruber* t. t. conrectoris institutioni, indeque c1010CLXXXVI Boianouiam in polonia ad Emericum *Fridvalsky*, rectorem eius loci, missus, bienniumque hic commoratus, Logicae, phys. metaphys. ethicis, theologicisque operam dedit, atque ita praeparatus ad academiam, suasu et hortatu parentis Vitembergam anno c1010CLXXXVIII adiit, habuitque ibidem praeceptores in theologia, philosophia, philologicisque DEVTSCHMANNOS, WALTHEROS, DONATOS, ROEHRENSEOS, SCHVRTZFLEISCHIOS, DASSOVIOSQUE, quos inter Schurtzschio in primis atque Dassouio adhaesit, sub illiusque praesidio dissertationem habuit de ueteri Sirmio, epistola gratulatoria hac occasione a praeside exceptus, huius uero manuuctione in lingua Ebraea, quam egregie callebat, antiquitatibusque sacris, exoptatos fecit progressus.

Confecto sic feliciter, per quadriennium, studiorum academicorum cursu, Dresdam profectus est, atque in aedibus *M. Kubnii*, V. D. ad aedem s. crucis ministri, commoratus, filiolum eius bonarum artium notitia imbuere, simulque instructissimam hospitis uenerandi bibliothecam in usus suos conuertit, hist. eccl. potissimum libros nocturna diurnaue manu uersans. Iamque appropinquabat promotionis tempus: quare, domum a parente uocatus, sermonibusque sacris per annum operam dans, A. R. S. c1010CLXXXVIII, eiusdem factus est collega, lectus in locum *Adami Popradi* V. D. apud Bartfenses ministri. Initiatus est sacris sacerdotii ab ipso parente, multis cum lacrymis, tamquam praesagiis futurae calamitatis, quae breui post patrem et filium manebat. Anno enim. R. S. c1010CLXXXVIII prid. Kalend. Febr. uterque urbe et territorio Bartfensi, ante noctem adhuc, excedere, mandato Caesareo iussi, uix ac ne uix quidem dilationem exilii in crastinum obtinuerunt. Conscendunt itaque mane Kalendis Febr. currum uterque, et maximos inter planctus, coniugum, liberorum, amicorumque, integri etiam coetus euangelicorum tristissimas lamentationes, iacobsaluam ad generos. de Roth, et quum hic minus securi essent, Iglouiam in Scepusio, ad familiam Sontagianam se conferunt. Erant tum tempora, quibus ab amicis recipi nefas putabatur: quare intempestiuissima hyeme ulterius pedem promouere, et in officinis metallurgicis (in den Schmelzhütten) commorari coacti fuerunt, donec, post uarios casus, tutiores latebras Gyraltini in comitatu Saarsienfi apud generos. Ann. Semscianam, Dei prouidentia nanciscerentur, ubi, inter spem metumque, per sesqui annum tempus trahebant, suorum subinde aduentu exhilarati. Obuenerant hic halcyonia nostro. Anno enim R. S. c1010CCI. uocatus est Schemnicium, adiitque sacerdotium eius loci Dom. XII. p. Trinit. breuique post charissimae coniugis amplexibus est restitutus, concedente hac illuc Bartfa, post quadrimestre spatium, una cum suis. Erat illa MARG. ELISABETHA, matrona sui sexus uirtutibus conspicua apud omnes, et in nostra etiam ciuitate, dum uiueret, grata et accepta, generos. *Frid. Pöbst* Comit. scepusiensis assess. filia, quacum nuptias celebravit anno c1010CLXXXVII. Dom. Misericordias. Sustulit ex ea natas duas, *Elisabetham* et *Ann. Victoriā*, filiumque *Eliam*, omnes iam fato functos ante parentis obitum, adeo ut solus *Elias* uirilem aetatem fuerit consequutus: obiit enim, uariis honoribus militariibus in Hungaria et Dania ornatus, plus minus quadragenario.

At etiam Schemnitii uaria fortuna usus est noster. Mox enim ab officio remotus litterisque imperatoris aegre restitutus, mox aliis excruciatu offensis, mox pecunia cuprea et rerum omnium caritate pressus, mox adempto Euangelicis templo inter spem metumque constitutus, belli etiam alea iactatus, immo pestilentiae contagio, quod tria milia hominum abripuit, una cum suis expositus erat: superauit tamen incommodum omne, Schemnitique nouam quasi academiam nactus, linguae Ebraeae et philologiae studium, a XII annis intermissum, resumpsit, occasionem praebentibus cum *Io. Grunwaldio* Vratislauensi scholae Schemnic. rectore, tum *Aubardo Adelung* Thuringo, eoque medico, linguis, Ebr. Arab. Turcica, probe imbuto quorum in societate et colloquio curas publicas leniuit et priuatas. Iuuat ergo studiis litterarum esse deditum, alunt enim adolescentiam, senectutem oblectant, secundas res ornant, aduersis solatium ac perfugium praebent.

Parentem interea Bartensibus etiam restituerat diuina prouidentia, anno huius seculi quarto, a quo tempore, usque ad ann. civ mcccviii. ouiculis suis praefuit, quo utpote, IV Kal. Iunii, septuagenario maior, placide obdormiuit. Surrogatus est in locum eius senecio noster anno huius seculi undecimo, ipsa septimana pentecostali, laetiora noua hac mutatione sperans, antiqua uero, proh dolor, inueniens. Missus enim denuo in exilium est, latuitque rursus Giraltini, rursumque benignissimo imperatoris mandato A. R. S. civ mcccxi restitutus, sub dio in loco oratorii destructi conciones habuit, usque dum nouum exstruebatur. Sed en illico nouam procellam: Bartenses enim, quum ann. civ mcccxiii. gratiam implorarent Imperatoris, ipsi quidem per se exercitium liberum religionis obtinuerunt, at Iacobus noster Bartsa tertium exire iussus, uixit cum in praediolo suo tum Neosolii annis quattuor, raro in publico uisus, carcereque suos, ut saepe solitus est dicere, bibliorum, Herodoti, Plutarchi, Athenaei, aliorumque lectione leuauit. Tandem, ruptis uinculis, quibus tam diu detinebatur, Neosolio Eperiesinum, inde Varfauiam, et Varfauia Thorunium profectus, liberalissimeque hic locorum a uiro ampliss. MICH. SCHROEGERO ordinis Senatorii nunc Seniore et aerarii publ. praefecto, exceptus, magistratui Comment. suum *de metalleutica ueteris Graeciae* dedicauit, spemque hoc modo professionis extraordin. reportauit. Quare, uisitato prius Dantisco, paratissime ibidem itineris subsidiis, Thorunium rediit, atque hinc Vratislauiam, Vratislauia uero per Cremnitium remeauit ad suos Neosolium, quos omnes breui post, Hungariae tandem ualedicens, secum attulit Thorunium eodem anno, quo simul professionem adiit, habita oratione *de exiliis et hospitibus bonarum litterarum*, luci deinceps publicae exposita. Elapso hinc biennio, quum clariss. Ardtius munus scholasticum resignasset, nostro ex commendatione Ampliss. Protoscholarchae Roefneri Sparta ordinaria obtigit anno huius seculi XX, quam etiam auspiciatus est inaugurali publice habita: *de uinculis ecclesiae Saxonicae et Hungaricae*.

Hanc ipsam qua ratione pro uirili ornauerit, quam obierit diligenter, quam ad extremum usque uitae finem Gymnasium frequentauerit, quanta eruditione publice priuatimque uerba fecerit, et nuper etiam in memoria Kriuesiana, octogenario maior, orationem satis longam, de nouercis litterarum memoriter habuerit, quam se omnibus gratum, nulli non affabilem, pium cetera et pacatum praestiterit, omnes norunt, et illi potissimum, qui eius olim institutione aut eo quomodocumque familiariter sunt usi. Hoc etiam affirmare nil ueremur, non iri inuentum temere, in quo maior promptitudo pangendi uersus graecos et latinos, quam in illo fuit, appareat. Reliquit eius rei specimina aliquot, quae cum amicis suis olim communicauerat, scimusque certo, b. m. Protoscholarcham Roefnerum, eius uersiculis graecis saepius magnopere fuisse delectatum. Publice uero ligata oratione latina prostant: *Specimen Thorunii Euangelicæ* in fol. 2½ plag. anno 1719. deinde *memoria medicorum Thorunens.* eod. ann. 4. plag. it. *de claris inclyti Gymn. Thor. Hermathenis* plag. 5. anno 1720. nec non memoria nominis Sartoriani 1729 in fol. Ceterum disputationes quoque tres edidit sub tit. *philologumenorum in L. Ann. Florum*, nec non programmata quamplurima: septem nimirum ad recolendam memoriam Kriuesianam, tot etiam orationibus habitis, et sex alia inuitatoria ad actum passionalem, qui in Gymnasio nostro quotannis habetur, cui uero hac uice, *Χεῖρα* ex paralytica sphincteris uesicae dispositione periculosa per duas hebdom. laborans, XII. Calend. Februarias, placide et ut decet christianum hominem, precibus, suspiriis et sacrae synaxis perceptione praeparatus, immortalis est, anno aetatis tertio et octogesimo exeunte, officii quinto et tricesimo, post obitum coniugis dilectissimae decimo septimo.

Videtis, ciues, dignissimum esse memoria uestra Praeceptorem uestrum, eaque pia et grata memoria, utpote tam egregie de uobis, aliisque bene multis, de bonis litteris, poesi inprimis et historia Thorunii litterata, meritum: quare quantopere eum ametis, amaueritisque hactenus in funere eius, exsoluendisque ei ultimis honoribus, ostendite: P. P. VIII. Kalend. Febr. A. R. S. civ mcccxliii.

Exequias igitur quibus commodum est, at debet esse omnibus, ire iam tempus est,

